

צעדת ארבעת הימים - לאן?

סא"ל א. הלוי

במסגרת בתי-הספר. לדעתי, יש להקים מטה קבוע לצעדת ארבעת הימים, שיופעל על-ידי "רשות הספורט" ויכלול גם נציגים קבועים של צה"ל והגדנ"ע. מטה זה צריך להיות מורכב מאנשים, שהתנסו בעבר בתפקידי ארגון מסוג זה — דבר שיבטיח את העלאת הרמה. כנציגי צה"ל והגדנ"ע ראוי לקבוע קציני מילואים בכירים, שזה יהיה עיסוקם העיקרי במילואים.

ארגון ואחריות

שאיפתו של צה"ל להצליח בכל מחיר התגלתה גם בשטח הצעדה, והגיעו הדברים לכך, שמטה גדול ומסורבל עוסק חודשים רבים בתכנון כל פרט לקראת הצעדה. אין ספק, שפעולה זאת, החוזרת מדי שנה, מפריעה לאותם קצינים, שהם "מטה הצעדה", לעסוק בעניינים העיקריים עליהם הם מצווים כל השנה. גם האמצעים המוקצבים לארגון הצעדה עולים משנה לשנה ומוכרים כדור שלג המדרדר במורד הר, שיש הכרח לעוצרו מיד, כדי למנוע הידרדרות נוספת.

ההכרח לדלג ממחנה חולדה לבית-שמש גורם לצורך במתקנים כפולים ובאמצעי-תובלה רבים, דבר המייקר את הצעדה במידה רבה. העברת הצעדה לידיים אזרחיות תאפשר לצה"ל להשתחרר מתשוקתו, "להצליח בכל מחיר" בשטח זה ותתן הזדמנות לארגון מחדש את האחריות והסמכויות. ההצעה הנראית לי היא כדלקמן:

- מפקדת-גג — גוף אזרחי, הכולל קציני צבא.
- מפקדת כוחות צה"ל — מפקדת פה"ד.
- מפקדת כוחות גדנ"ע — מפקדת הגדנ"ע.
- מפקדת הצועדים האזרחיים — עיריית בית-שמש בסיוע "רשות הספורט".

מסגרת ארגונית זאת תאפשר פיצול האחריות לגורמים שיהיו אחראים על הנושאים שהוטלו עליהם. עם זאת, ימשיך צה"ל להיות הספק העיקרי (אך לא הבלעדי) של האמצעים, אך השינוי העקרוני בארגון יאפשר לו, "להקטין את הנורמות" ולהשתחרר מחלק מהאחריות.

"צעדת ארבעת הימים" כבר נעשתה נושא מוכר ומפורסם, ש"הוליד" צעדות-זוטא רבות: "צעדת הכנרת", "צעדת הנגב", "צעדת הגליל", "צעדת השומרון" ועוד. אין ספק — זכות גדולה נפלה בחלקה של "צעדת ארבעת הימים" לשמש "אב-טיפוס" ואמצעי להחדרת ספורט עממי, בריא ומעניין זה. אכן, צודקים האחראים לצעדה, בעשותם "חשבון נפש" ובבדקם לאחר כל צעדה, במה הצליחו ובמה נכשלו. בדיקה זו חשובה ומבטיחה ארגון יעיל, שיפור מתמיד והימנעות משגיאות חוזרות, אך חסרונה, שהיא מתייחסת תמיד לצעדה האחרונה בלבד. יש צורך, אחת לכמה שנים, להתעלות מעל לבעיות היום-יומיות שבצעדה, ולראותה ראייה כוללת יותר. רק ראייה כוללת כזו הביאה בעבר למעבר ההדרגתי מצעדת-ריצה תחרותית לצעדה עממית, היא שהביאה לשילוב הגדנ"ע והאזרחים בצעדת החיילים, והיא שהביאה את "עליה לרגל לירושלים". הגיע הזמן לבחון שוב את הצעדה כפי שהיא נערכת היום ולהחליט, אם זו "המלה האחרונה", או אם גם אותה יש לראות כשלב לפני השלב הבא. אנסה להביא בזה את המלצותי במספר נושאים, הנראים לי חשובים מאחרים.

מפקדת-גג לצעדה

צה"ל, כחלוץ בשטחים רבים במדינה, היה גם חלוץ בשטח הצעדה. הוא שלקח על עצמו את התכנון והארגון מיד בהתייחסות חלת הנופעל, וממשיך במסורת זאת עד היום. אך מדוע צריך אירוע לאומי זה של עליה לרגל לירושלים, שמרבית משתתפיו הם בני נוער במסגרת הגדנ"ע ובתי-הספר ואזרחים מכל שכבות הציבור — מדוע עליו להיות עניינו של צה"ל בלבד? נכון, שיכולת הארגון של צה"ל גדולה מזו של גופים אחרים במדינה, אך אין לבטל את יכולת הארגון של יתר הגורמים. בשעתו הוצע למחלקה להכשרה גופנית שליד משרד החינוך והתרבות לקחת חלק במפקדת-גג של הצעדה, אולם בשל שינויים במשרד החינוך והתרבות ירדה ההצעה מן הפרק. כיום קיימת "רשות הספורט" — מוסד מכובד, שלזכותו נר-שמו הישגים גדולים; הוא גם הממונה על פעולות הגדנ"ע

מחנה הצעדה וצירים

הרצון להציג את הצועדים לפני תושבי מקומות שאינם בטוח יום צעידה מירושלים הצריך הקמת מחנה מרכזי בחולדה ומחנה נוסף בבית-שמש.

אין הבעיה רק כפילות במתקנים. יש לבדוק מחדש מה ערך לצעדה בכבישים מרכזיים החוצים את רמלה, לוד, ראשון-לציון ורחובות. בכבישים אלה יכול כל אדם לעבור בכל עת שירצה; אין צורך בצעדה לשם כך. כבישים אלה מכוסים באבק הרכב והישוב העירוני — דברים שמהם נמלטים הצור עדים. בשעתו, החליטו שמסלול הצעדה יעבור בישובים אלה, כדי לקרב את הצעדה אל ציבור האזרחים בישובים ותיקים וחדשים. אולם כיום ישובים חדשים דאז, כמו רמלה ולוד, הפכו כבר לותיקים, והותיקים — רחובות ושכנותיה — נכבשו כבר על-ידי קסם הצעדה. אותם תושבים שלא נכבשו ממשי-כים ללוות את הצועדים בעינים תמהות ואדישות.

הגיע הזמן להיות נאמנים לרעיון היסודי של הצעדה: העליה לרגל לירושלים. הקמת מחנה צעדה יחיד בבית-שמש תאפשר להכיר במשך ימי הצעדה את מורדות הרי-יהודה ואת הדר-כים העולות לירושלים. לשינוי זה כמה יתרונות חשובים:

א. חסכון באמצעים — תהיה "עיר צעדה" אחת.
ב. מפקדת הצועדים האזרחיים תישען על מוסדות בית-שמש ותושביה.

ג. היכרות יסודית עם חבל ארץ יפה ובעל עבר היסטורי.
ד. צפייה בנוף מרהיב.

כמקרה זה ניתן לקיים מסלולי צעדה מגוונים. להלן דוגמה אפשרית:

● יום א' — "דרך בורמה"
בית-שמש — צרעה — כפר-אוריה — הראל — דרך בורמה עד בית-מאיר — שורש — שואבה — ירידה בנחל כסלון — יער הקדושים — אשתאול — בית-שמש.

● יום ב' — שפלת יהודה
בית-שמש — נחל-שורק — טל-שחר — כביש ממרדוד דרך צומת ראם ועד רבדים — כפר-מנחם — חרובית — תירוש — שדות מיכה — זכריה — בית-שמש.

● יום ג' — חבל עדולם
בית-שמש — בית-ג'מל — נתיב הל"ה — עדולם — אביעזר — מבואות-בית"ר — ברגיורא — נס"הרים — מחסיה — בית-שמש.

● יום ד' — עליה לירושלים
בית-שמש — אשתאול — רמת-רזיאל — צובא — מוצא — בית-רזית.

משך הצעדה

בשעתו נקבע, שיום צעדה יהיה 7 שעות לכל הפחות — א: 11 שעות לכל היותר. קביעת מספר שעות מסוים מנעה חיי פזון ואיפשרה צעידה בניחותא תוך הנאה מכסימלית מהחבר-רותא ומהנוף הסובב. אלא שבינתיים התחילו לעלות לכר-תרות העתוננים אותם צועדים, שעברו כ-40 ק"מ בפחות מ-5 שעות. במקום לפסול "צועד" כזה, מזכים אותו בפרסומת. וגורמים לכך, שרבים אחרים ייסתפו בדהרתו. יש לפסול כל צועד שפוגם ברוח הצעדה.

תחרות בין-קבוצתית

הרצון להשיג הופעה קבוצתית נאה הביא את מתכנני הצעדה לקבוע תחרות בנושאים שונים. כדי לזכות בתחרות, מקימות הקבוצות מחנות ממושכים. בהם מרכזים צועדים רבים מיחידות שונות, ומהם מנפים את הפחות טובים — עד שמורכבת הנבחרת. נוהג זה גורם לא רק להשקעת זמן ומאמץ בהכנת אנשים שאינם צועדים בסופו של דבר, אלא גם מביא לכך, שהצועדים פוחדים להפנות ראשם תוך כדי צעדה כדי ליהנות מהנוף או להחליף ברכה עם חבר, שמא ייראו על-ידי שופט מסתתר ויגרמו לכשלון קבוצתם. יש לקבוע כמה איסורים והיתרים כדלקמן:

א. יאופשר ליחידות אורגניות לצעוד במסגרות קטנות, ותימ' נע הקמת נבחרות בין-יחידתיות.

ב. ייקבע, שריכוז צועדים למסרת אימונים לצעדה לא יימשך יותר משבועיים.

ג. תימנע תחרות קבוצתית, ויסתפקו במתן תעודה קיבוצית במידה שהקבוצה נשארה במסגרת, והנפל שבה לא עלה על המותר (10%). הוצאת הגורם התחרותי עשויה אמנם לפגום בברק החיצוני — אך תעלה את עממיות הצעדה ותאפשר חסכון במנגנון ובאמצעי שיפוט רבים ומיותרים.

סיכום

בהצעותי שינויים רבים, גם יסודיים וגם קלי-עור, אך אפשר להכלילם באופן מעשי בשני נושאים עיקריים:

● העברת "צעדת ארבעת הימים" ממפעל "פרטי" של צה"ל למפעל ממלכתי-אזרחי.

● צימצום האמצעים והגברת העממיות. את השינויים המוצעים ייתכן לבצע בשלבים, אך הייתי מעדיף לראותם בתיקון יסודי אחד, כדי לצמצם בהתלבטויות ובתור-פעות הלואי השליליות.